

Termer, begrepp och namnsättning

Styrdokument för nationellt regimbibliotek för antitumoral/cytotoxisk
behandling

Termer, begrepp och namnsättning – Nationellt regimbibliotek för antitumoral läkemedelsbehandling

Målen med ett nationellt regimbibliotek är att:

- standardisera innehåll och nomenklatur (system av termer och begrepp) för regimer.
- underlätta utbyte av information mellan sjukhus, journalsystem och till patienter.

Projektet har startat som en del i överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting gällande *Ännu bättre cancervård*. Det drivs från 2012 gemensamt av de sex regionala cancercentrumen.

Det nationella regimbiblioteket kommer att vara tillgängligt via webben delvis publikt och delvis via Sjunet.

Regimbiblioteket drivs av en databas, som avses ligga på INCA-plattformen. INCA hanterar kvalitetsregister kring patienter avseende vård och forskning. Databasen beräknas vara i pilotdrift i början av 2013.

Syftet med dokumentet ”Termer, begrepp och namnsättning” är att definiera principer för namnsättning av regimer samt att definiera ett antal centrala termer som kommer att användas i regimbiblioteket.

”Termer och begrepp” har tagits fram i en arbetsgrupp bestående av:

Anette Cederberg, sjuksköterska Linköping
Martin Erlanson, onkolog Umeå
Eva Mrazek, onkolog Karlstad
Maarit Anttila Eriksson, sjuksköterska Uppsala
Karin Ahlzén, terminolog Socialstyrelsen
Anne Hiselius, apotekare Jönköping
AnnSofie Fyhr, apotekare Jönköping.

Arbetsprocessen för att ta fram dokumentet har godkänts av Cancercentrum i samverkan i mars 2012.

”Namnsättningsprinciperna av regimer” har diskuterats i referensgruppen.

Arbetsprocessen för att ta fram dokumentet har godkänts av Cancercentrum i samverkan i december 2012.

Termer, begrepp och namnsättning – Nationellt regimbibliotek för antitumoral läkemedelsbehandling

Term / begrepp	Definition	Kommentar och användningsområde	Synonym	Källa
Adjuvant behandling	Förebyggande onkologisk behandling.	Om grundbehandlingen är kirurgi kan en adjuvant behandling vara strålbehandling eller cytostatika. Neo-adjuvant används om behandlingen ges före kirurgi.	Tilläggsbehandling	
Administrering av läkemedel	Tillförsel av läkemedel till kroppen.	Läkemedelsadministrering avser både när patienten ger sig själv ett läkemedel och när hälso- och sjukvårdspersonal tillför läkemedlet.	Läkemedelsadministrering	Socialstyrelsens termbank
Administreringsduration	Tidslängd för administrering av läkemedel.	Anges i tid.		
Administreringsmetod*)	Metod för hur ett läkemedel tillförs kroppen.	Exempel på administreringsmetoder är infusion och injektion.		
Administreringstillfälle	Tillfälle för läkemedelsadministrering.			
Administreringstidpunkt enligt regim	Fastställd tidpunkt då en iordningsställd läkemedelsdos ska överlämnas till eller tillföras en patient.	Administreringstidpunkten anges inte som klockslag utan i relation till när övriga läkemedel som ingår i regimen ska ges. Exempel är <i>timme noll</i> och <i>timme ett</i> .		
Administreringsväg*)	Anger på vilket sätt ett läkemedel tillförs kroppen.	Exempel på administreringsvägar är subkutant och intravenöst.	*) Kan knytas ihop till termen ”Administrerings-sätt” i IT-stöden	Läkemedelsverkets ordlista

Termer, begrepp och namnsättning – Nationellt regimbibliotek för antitumoral läkemedelsbehandling

Term / begrepp	Definition	Kommentar och användningsområde	Synonym	Källa
Antal administrerings- tillfällen per dygn				
Antal doser per dygn		Om fler än 1 dos/dygn ska ges behöver oftast doseringsintervall anges.		
Antitumoral plan		Den antitumoral planen specificerar hur lång tid den totala behandlingen ska pågå, vilka och hur många regimer som ingår och i vilken ordning de ska ges.		
Antitumoral regim	Namngiven behandling som innefattar en bestämd kombination antitumoral läkemedel med angivna doser, administreringstider, administreringsvägar samt längd på behandlingen.	Exempel på en antitumoral regim är FEC.	Ofta används bara ordet regim	
Antitumoralt läkemedel	Läkemedel som hämmar cellernas tillväxt och som används främst vid behandling av elakartade tumörer.	Cytotoxiska läkemedel är nästan synonymt, dock ej för patienter som behandlas med cytostatika utan att ha en tumorsjukdom.		Baserad på FASS definition
Behandlingsavsikt		Kan vara t.ex. adjuvant, kurativ eller palliativ.		
Behandlingsdag		Anges som dag 1, 2, 3 o.s.v. omfattar hela dygn.		
Behandlingslinje	Byte av regim.	Första linjen är rekommenderad behandling, därefter byte till andra linjen, osv.		

Termer, begrepp och namnsättning – Nationellt regimbibliotek för antitumoral läkemedelsbehandling

Term / begrepp	Definition	Kommentar och användningsområde	Synonym	Källa
Diagnoskod	Statistisk kod för klassificering av sjukdomar och relaterade hälsoproblem.	Man skiljer på att ställa diagnos och att klassificera eller koda en diagnos. I det första fallet görs en bestämning av patientens tillstånd. I det andra fallet väljer man vilken eller vilka koder som bäst beskriver den ställda diagnosen med hjälp av en statistisk klassifikation såsom ICD-10-SE. Denna klassifikation innehåller även symtom, onormala fynd, besvär och sociala förhållanden, vilka också kan ges en diagnoskod.		Socialstyrelsens termbank
Dos	(Av läkemedelsprodukt:) mängd som ska administreras vid ett tillfälle.			Socialstyrelsens termbank
Doseringsintervall	Tidsintervall mellan administreringstillfällena av samma läkemedelsprodukt.	Doseringen 1 tablett dagligen innebär doseringsintervallet 24 timmar. I regimen DHAP är doseringsintervallet för cytarabin 12 timmar.		Socialstyrelsens termbank
Dosjustering	Justering av fulldos, ökad eller minskad dos, <i>se eskalerad eller reducerad dos.</i>			
Eskalerad dos	Ökning av dos.	Anges i relation till grunddosen.		
Fulldos	Patientspecifik dos beräknad från grunddos i aktuell regim.	Anges till 100 % och kan vid behov dosjusteras, både eskaleras och reduceras.		
Förändring av kurintervall	Förlängning eller förkortning av längden för en kur/antitumoral behandlingscykel.			

Termer, begrepp och namnsättning – Nationellt regimbibliotek för antitumoral läkemedelsbehandling

Term / begrepp	Definition	Kommentar och användningsområde	Synonym	Källa
Grunddos	Dos som fastställts i regimbeskrivningen.	En grunddos kan antingen vara en fast dos eller en dos som utgör underlag för beräkning av patientspecifik dos.		
Indikation	Omständighet som utgör skäl för att vidta en viss åtgärd.			Socialstyrelsens termbank
Information till patient				
Infusionshastighet		Anges i antal ml per tidsenhet.		
Infusionspump	Något som styr tillförselhastigheten.	Används vid t.ex. intravenös infusion, anges om pumpen är portabel eller icke portabel.		
Intravenöst spoldropp	Infusion som kopplas i samband med administrering av antitumoralt läkemedel.	Används för att spola igenom aggregat efter avslutad infusion, för kontroll av backflöde och vid administrering av annat läkemedel, t.ex. antiemetika.	Sköljdropp	
Infusionsvätska	Läkemedel i flytande form som långsamt tillförs patientens blodbana.			Läkemedelverkets Ordlista
Kur	Omgång i numerisk ordning av given antitumoral regim.	<i>Antitumoral behandlingscykel</i> används synonymt med <i>kur</i> . Om en patient har fått fem kurer/cykler kan de bestå av samma regim (som upprepats fem gånger), eller olika regimer. Kurer och cykler benämns med nummer medan regimer har specifika namn (t.ex. FEC). För varje kur eller cykel måste man därför specificera vilken regim det handlar om	Antitumoral behandlingscykel	

Termer, begrepp och namnsättning – Nationellt regimbibliotek för antitumoral läkemedelsbehandling

Term / begrepp	Definition	Kommentar och användningsområde	Synonym	Källa
		för att man ska veta vad innehållet i behandlingen är.		
Kurativ behandling	Botande, läkande behandling.			Svenska Akademiens Ordbok
Kurintervall	Tid från det att en kur/ behandlingscykel startar fram till det att nästa kur/ behandlingscykel tar vid.	Inkluderar både behandlingsdagar och vilodagar. Ett kurintervall på 21 dagar innebär att ny kur startar dag 22.	Cykellängd	
Läkemedel	Substans eller kombination av substanser som tillhandahålls med uppgift om att den har egenskaper för att behandla eller förebygga sjukdom hos människor eller djur i syfte att återställa, korrigera eller modifiera fysiologiska funktioner genom farmakologisk, immunologisk eller metabolisk verkan eller i syfte att ställa diagnos.			Socialstyrelsens termbank
Läkemedelsform	Form som läkemedel förekommer i.	T.ex. tablett, kapsel, injektionsvätska.	Beredningsform	Läkemedelsverkets Ordlista Socialstyrelsens termbank
Läkemedelsform vid administreringstillfället	Den läkemedelsform som läkemedlet har när den färdiga beredningen når patienten eller vårdmiljön.	Eftersom vissa läkemedelsformer bereds före administrering kan man använda uttrycket "läkemedelsform vid administreringstillfället" för att förtydliga vad som avses. Exempel: "Granulat" är fasta läkemedelsberedningar som	Bruksfärdigt läkemedel	Socialstyrelsens termbank

Termer, begrepp och namnsättning – Nationellt regimbibliotek för antitumoral läkemedelsbehandling

Term / begrepp	Definition	Kommentar och användningsområde	Synonym	Källa
		vanligen är avsedda för oral användning, eventuellt efter upplösning eller uppslamning. "Pulver till infusionsvätskor" är fasta beredningar avsedda för framställning av infusionsvätskor.		
Max ackumulerad dos	Maximal dos av ett läkemedel som får ges till en patient under patientens hela livstid.			
Maxdos per administreringstillfälle	Maximal dos av ett läkemedel som får ges till en patient vid ett och samma administreringstillfälle.			
Observandum	Uppmärksamhetsinformation som gäller sådant som vård- och omsorgspersonal måste uppmärksammas på för att vård- och omsorgstagaren ska få adekvat vård eller omsorg, men som inte är varningsinformation.	T.ex. att inte ordinera ett läkemedel vid samtidig behandling med ett annat.		Socialstyrelsens termbank
Palliativ insats	Insats med syftet att lindra symtom och främja livskvalitet vid progressiv, obotlig sjukdom eller skada.			Socialstyrelsens termbank
Paus	Ett i regimen avsiktligt uppehåll i behandlingen.			
Provtagning	(I kliniska sammanhang:) uttag av primärprov.	Primärprov – prov direkt från provgivare.		Socialstyrelsens termbank
Reducerad dos	Minskning av dos.	Anges i relation till grunddosen.		

Termer, begrepp och namnsättning – Nationellt regimbibliotek för antitumoral läkemedelsbehandling

Term / begrepp	Definition	Kommentar och användningsområde	Synonym	Källa
Startdos (i antitumoral behandlingsregim)	Dos som ges vid det första av en serie administreringstillfällen, och som skiljer sig från grunddosen.			
Stödjande läkemedelsbehandling		Inom onkologin, t ex antiemetika, eller G-CSF som ges i samband med antitumoral läkemedelsbehandling.		
Substans	Aktivt ämne som ingår i ett läkemedel.	Vi använder det i Sverige godkända substansregistret.		FASS
Utvärderingsintervall	Antalet kurer i en regim som kan ges i följd, förutsatt god tolerans hos den enskilde patienten, innan en utvärdering av behandlingen ska göras för att fastställas om en fortsatt behandling med samma regim är till nytta för patienten.			
Villkor och kontroller för administrering	Villkor och kontroller före, under eller efter administrering av en dos av en substans.	T.ex. blodprov, vikt, blodtryck med mera.		
Villkor för start av regim		T.ex. hörselprover, EKG, njurfunktion, blodvärden med mera.		

Namnsättningsprinciper av regimer

- I rubriken anges vilken övergripande diagnosgrupp regimen tillhör, t.ex. Antitumoral regim – lungcancer. Likaså anges om det gäller regim inom barnonkologi eller hematologi.
- Vid regimer innehållande till och med tre ingående läkemedel skrivs dessa ut, t.ex. Dakarbazin-Fluorouracil-Streptozocin.
- Vid fyra ingående läkemedel eller fler används förkortningar av läkemedlens namn med 3-5 bokstäver. Det biologiska läkemedlet/monoklonal antikroppen anges först. Vid risk för förväxling av läkemedelsnamn vid förkortningar skrivs hela namnet ut, t.ex. för alla vinkaalkaloiderna (Vinkristin, Vinblastin, Vinorelbin m.fl). Vid speciella beredningsformer eller salter anges dessa i förkortad form, t.ex. doxo lip, etofos (doxorubicin liposomal, etoposidfosfat).
- Vedertagna regimnamn används, t. ex FEC, CHOP, t.ex. FEC (Fluorouracil-Epirubicin-Cyklofosamid).
- Om enbart läkemedelsnamn används så anges de i bokstavsordning och med svensk stavning, t.ex. Karboplatin-Pemetrexed.
- Vid tillägg av biologiska läkemedel/monoklonal antikropp till vedertagna regimer läggs namnet på antikroppen till som första läkemedel, t.ex. Cetuximab-FLIRI. Förkortningar används inte då det innebär förväxlingsrisker.
- Vid ändringar av doser i vedertagna regimnamn läggs den nya dosen till efter regimnamnet, ex vis FEC⁷⁵.
- För förtydligande kan information om kurlängd eller administreringsväg anges sist, t.ex. doxorubicin 7, CHOP 14, CHOP 21 eller mitoxantron intrapleuralt.
- Namnsättning från internationella studier om de inte väsentligt avviker från de fastställda principerna.
- Nya regimnamn fastställs av aktuell vårdprogramgrupp med användande av de fastställda principerna.
- Särskilda problem löses i samverkan med respektive vårdprogramgrupp.

Exempel på vad namnsättningsprinciperna medför vad gäller regimnamn

Bröstcancer	FEC (Fluorouracil-Epirubicin-Cyklofosfamid) FEC ¹⁰⁰ (Fluorouracil-Epirubicin-Cyklofosfamid) Docetaxel-Epirubicin Trastuzumab-Paklitaxel 7 Capecitabin-Docetaxel Trastuzumab 21
CNS	Bevacizumab-Irinotekan Temozolomid Cisplatin-Lomustin-Vinkristin
Gastro-intestinal	Bevacizumab-FOLFIRI (Fluoruracil-Irinotekan) Capecitabin Gemcitabin 21 Cetuximab-FLIRI (Fluorouracil-Irinotekan) FLOX (Fluorouracil-Oxaliplatin) XELOX (Capecitabin-Oxaliplatin)
Gynekologisk	Gemcitabin-Karboplatin Paklitaxel 7 Paklitaxel 21 Karboplatin-Paklitaxel Topotekan
Hematologi	ALL Block A Rituximab-FC (Fludarabin-Cyklofosfamid)
Lungcancer	Karboplatin-Pemetrexed Etoposid-Karboplatin Pemetrexed Cisplatin-Pemetrexed
Lymfom	BEACOPP 14 (Bleo-Eto-Doxo-Cyklo-Vinkristin-Prok) Rituximab-CHOEP 21 (Cyklo-Doxo-Vinkristin-Eto) DHAP (Cisplatin-Cytarabin) Cytarabin liposomal (DepoCyte)
Urogenital	BEP (Bleomycin-Etoposid-Cisplatin) Docetaxel 7 Sorafenib Cisplatin-Gemcitabin Bleo-Eto-Ifo-Karbo